

СВ. АП. ПАВЕЛ ЗА СЛУЖЕНИЕТО НА ЖЕНАТА ХРИСТИЯНКА В ЦЪРКВАТА

Възгледът на св. ап. Павел за служението на жената в Църквата се основава на разбирането на Господа Иисуса за ценността на жената, Който смятал мъжа и жената за равностойни Божии чедра, имащи еднаква богоподобна душа и еднаква нужда от спасение. Заставайки на това разбиране, св. ап. Павел прокламира равенството на мъжа и жената в царството Божие: «Няма мъжки пол, ни женски, защото всички вие едно сте в Христа Иисуса» (Гал. 3:28). Идеята за равенството на мъжа и жената се съдържа и в учението му за Църквата като тяло Христово, на което всички вярващи без разлика са членове (1 Кор. 12:27 и при това «ония телесни членове, които ни се струват по-слаби, са много по-нужни» (1 Кор. 12:22)). В това учение намираме и идеята за необходимостта от служение на жената в Църквата. Всички членове на Църквата са живи и дейни. Всеки от тях изпълнява определена функция. Жените като членове на тялото Христово са призовани за активна дейност в Църквата.

В благовестническото си дело св. ап. Павел еднакво се отнасял към мъжете и жените и дори първата му проповед в Европа е била само пред жени (Деян. 16:13). Но той ценял жената не само като обект на пастирско въздействие. Като добър психолог апостолът виждал у нея сили и способности, които я правят особено годна за помощница в апостолската дейност и широко приемал жени за сътрудници. В същност той използвал съществуващата вече в Църквата практика на служение на жената. Сам Пастиреначалникът Господ Иисус при благовестническите Си пътешествия бил придружаван от жени, които Му служели (Лук. 8:3). По Неговия пример мнозина от апостолите при мисионерските си пътешествия водели със себе си жени, за да им помагат в благовестническото дело (1 Кор. 9:5). Св. ап. Павел не водел със себе си помощнички подобно на Петра, братята Господни и други апостоли, но повече от всички се ползувал от помощта на местни жени.

Във Филипи, първия град, от който апостолът почнал благовестието си в Европа, такава помощничка му става Лидия, продавачка на багрени платове, заможна жена и притежваща голям дом. След кръщението си тя посветила своите средства и сили на новоосновената Църква. Лидия представила дома си за жилище на апостола и придружаващите го и за молитвени събрания на християните, гдето се извършвала и св. Евхаристия (Деян. 16:13—14, 40). В Атина след речта на св. ап. Павел в ареопага някои повярвали. Между тях бил «Дионисий Ареопагит и

една жена на има Дамара» (Деян. 17:34). Споменаването на Дамара наред с Дионисий Ареопагит говори, че тя била широко позната, високо почитана и добра помощница на апостола.

Св. Лука съобщава и за друга многозаслужила помощница на св. ап. Павел — Прискила (Деян. 18:1—3). Нея и съпруга ѝ Акила сам апостолът нарича «Сътрудници в Христа Исуса» (Римл. 16:3). В Коринт св. ап. Павел престоял дълго време в дома им. Прискила и съпругът ѝ усърдно му помагали в мисионерството. Те продължили да сътрудничат на апостола и в Ефес, гдето покъсно се преселили. Между другото те «обясниха по-точно пътя Господен на Аполоса», «мъж красноречив и силен в писанията» (Деян. 18:26, 24). Св. Йоан Златоуст приема, че Прискила въвела по-дълбоко в Христовото учение този високо образован александриец. Това твърдят и мнозина нови богослови.

Като приемал помощното служение на жената в мисионерското си дело, св. ап. Павел засвидетелствувал както своето положително отношение към достойнството на жената християнка, така и високата оценка за служението и в Църквата.

Освен сведенията на книгата «Деяния на св. апостоли» и сам св. ап. Павел в посланията си ни дава указания за служението на жената в Църквата и за своето отношение към това служение. В посланието си до Римляни той назовава имената на някои жени, предани служителки и активни помощнички в мисионерското му дело. На първо място е Фива, която апостолът горещо препоръчва на християните в Рим, като я нарича «наша сестра, дякониса при църквата в Кенхрея» (16:1). Назоваването на заеманата от нея длъжност говори не само за областта и характера на служението ѝ, но и за това, че апостолът смята това служение за много препоръчващо. «Приемете я в Господа, продължава той, както прилича на светии, и помогнете ѝ в каквото има нужда от вас» (16:2). Ориген мисли, че ако св. ап. Павел изтъква Фива като голяма опора лично на него и на много други, то тази героична жена трябва решително да е подкрепяла с набожна самопожертвувателност, със съвет и дело всеки в нуждите му и особено апостола в притесненията му и в борбата му за разпространението на Евангелието.

На второ място е Прискила, споменатата вече помощница на св. ап. Павел в Коринт и Ефес. Не случайно нейното име стои пред това на мъжа ѝ. Туй не е само израз на учтивост, защото е в пълен разрез с тогавашните обичаи. С поставянето името на Приксила на първо място апостолът желал да изрази особената си почит към високопросветената в религиозно отношение жена, негова активна помощница и всеотдайна служителка на Църквата, способна да въведе в дълбините на Христовото учение дори такъв образован човек, какъвто е бил Аполос. Самоотверженото служение на Прискила, която и главата си полагала за апостола, е извиквало и

извиква заслужено възхищение. Прекрасен израз на това възхищение е дал св. Йоан Златоуст: «Кажете ми, коя царица е толкова знаменита и така се е прославила, както тази жена, която правела шатри? . . . Що може да се равнява на това: да бъде някоя жена помощница на ап. Павла. . . учителя на вселената?»

На трето място св. ап. Павел назовава Мариям: «Поздравете Мариям, която много се труди за нас» (16:16). За тази жена и за служението ѝ няма други сведения. Но от казаното за нея е ясно, че тя е била героична поборница за Христовото дело. Св.Иоан Златоуст с радост отбелязва високата оценка, която апостолът дава за служението на Мариям в Църквата със следните думи: «Отново се възнаграждава и прославя една жена в Църквата».

По-нататък срещаме имената на други три жени, усърдно сътрудничили на Христовото дело. «Поздравете Трифена и Трифоса, които се трудят за Господа. Поздравете и обичната Персида, която много се труди за Господа» (16:12). Св. ап. Павел изразява публично своята признателност и любов към тези предани на Господа сътруднички. Но особено силно затрогва неговата синовна признателност към майката на Руфа, която нарича: «неговата и моя майка» (16:13). Мнозина тълкуватели смятат, че Руф е син на Симон Киринеец. След смъртта на бащата синът и майката ще са се преселили в Рим. Апостолът сигурно е намирал добър подслон в нейния дом, гдето тя се грижела за него като за свой син. На края на поздравителния списък са имената на още две служещи на Господа и Църквата жени: Юлия и сестрата на Нирея (16:15).

В посланието си до Филипяни св. ап. Павел споменава други две жени, които се подвизавали в благовестието заедно с него — Еводия и Синтихия (4: 2—3). А в първото му послание до Коринтяни срещаме името на Хлоя, която чрез своите хора осведомила апостола за неуредиците в Коринтската Църква (1:11). Това показва, че Хлоя е била негова помощница и е имала присърце както добрия живот в общината, така и чистотата на евангелското учение.

С приветствието и с отбелязването заслугите на споменатите жени, които поставя наред с мъжете, заслужили за Господното дело в Църквата, св. ап. Павел не само изразява своята лична признателност, но и подчертава пред църквите голямото значение на служението им.

Св. ап. Павел ни дава сведения не само за доброволното служение на жената християнка, но и за длъжностното ѝ служение в Църквата през апостолско време. Както казахме, той нарича Фива «дякониса при църквата в Кенхрея». А в първото си послание до Тимотея, след като изброява качествата, които трябва да притежават епископите и дяконите, казва: «жените също да бъдат скромни, да не бъдат клеветници, да са трезви и верни във всичко» (3:11). Апостолът има пред вид ония жени, които са били на служба в Църквата подобно на дяконите - дяконисите. Тяхното

задължение е било да подпомагат апостолите и презвитерите в служението им. От еднаквите качества, които св. ап. Павел изисква от дяконите и дяконисите, следва, че той смятал служението на дяконисите сходно с това на дяконите.

Пак в същото послание четем: «За вдовица да се приема жена не по-долу от шейсет години, водила един мъж, известна с добри дела: ако е деца отхранила, странници пригледвала, нозе на светии умивала; ако е на сираци помагала и всяко добро дело усърдно следвала» (5:9—10). Вдовиците и сираците били главен обект на социалните грижи на Църквата. Но някои от приглежданите вдовици от своя страна също желали да служат. Те обикновено поемали грижата за сираците, болните и странниците. От доброволно служещите вдовици Църквата поставяла някои на длъжностно служение. Тях именно има пред вид св. ап. Павел, като нарежда кои да бъдат приемани за вдовици. Изискваните качества от вдовиците говорят за това, колко отговорно е смятал апостолът служението на вдовиците и какво голямо значение му е придавал за подобряването на живота в Църквата.

От казаното дотук се вижда, че св. ап. Павел приемал и високо ценял служението на жената християнка в Църквата. Но в кои области на църковния живот трябвало да се проявява това служение?

Апостолите получили поръчение от Господа Иисуса да проповядват Евангелието на царството Божие по цял свят. В тази огромна и тежка задача те не биха успели, ако вярващите, получили даровете на Св. Дух, не биха ги подпомагали. Жените, подобно на мъжете, не желали да заравят своя талант в земята. С голяма любов и въодушевление те сътрудничели на апостолите в благовестническото им дело и успявали да внесат евангелската светлина там, дето апостолите и техните сътрудници мъже не могли. В помощ на благовестието най-много жени привличал св. ап. Павел.

Като първа област, в която християнката трябвало да внесе животворните лъчи на Христовата светлина, апостолът смятал семейството. Не са били редки случаите, когато съпругата приемала християнството, а съпругът оставал езичник. В такива случаи св. ап. Павел поръчва: «Ако някоя жена има мъж неповярвал, и той е съгласен да живее с нея, да го не оставя» (1 Кор. 7:13). На такива християнки се отреждала апостолска мисия в семейството. Тя трябвало да приведе към Христа съпруга и чедата си. Като образец на развиващи похвална апостолска дейност в семейството са били споменатите от апостола Луиза, баба на неговия ученик Тимотей, и Евника, негова майка, които от ранна възраст просветили Тимотея с божествените истини (2 Тим. 1:5).

Но освен семейството св. ап. Павел предоставял за проявата на апостолата на жената и друга по-широка област — обществото на жените. Тогава, когато жените на източните народи живеели затворено и не вземали никакво участие в обществения живот, мисионерското слово на апостолите можело да достигне до тях само чрез апостолските сътруднички — доброволните и служебно задължените дякониси и вдовици. Че св. ап. Павел приемал и смятал за ценно благовестническото служение на християнката в обществото, личи от съвсем кратките характеристики на споменатите вече жени. Прискила заедно със съпруга ѝ Акила той нарича свои «сътрудници в Христа Иисуса» (Римл. 16:3). За Мариям казва: «Която се много труди за нас» (Римл. 16:6). Св. Йоан Златоуст обяснява, че трудовете ѝ били «за спасението на другите, като взела върху себе си подвизите на апостолите и евангелистите». Но от определението, което апостолът дава за Еводия и Синтихия, «които се подвизаваха в благовестието заедно с мене» (Фил.4:3), е напълно ясно, че той се ползувал от ценната помощ на жените в общественото си благовестническо дело, че им разрешавал «непосредствен апостолат». Този извод намира пълно потвърждение и във факта, че апостолът еднакво нарича свои сътрудници поменатите жени, както и мъжете: Тимотей (Римл. 16:21), Климент (Фил. 4:3), Тит (2 Кор. 8:23), Филимон, Марко, Лука и др. (Филим. 1—2), които се подвизавали в благовестието.

Но тук може да се възрази: как може да се съгласи това твърдение с нареждането на св. ап. Павел: «На жена не позволявам да поучава» (1 Тим. 2:12) или «Жените ви в църква да мълчат, там не е позволено да говорят» (1 Кор. 14: 34). Ключът за разрешението на това на пръв поглед противоречие намираме в думите на самия апостол: «в църква да мълчат», т. е. в събранието през време на богослужение. Св. Йоан Златоуст, коментирайки това място, казва: «Той запрещава на жената да заема почетното място сред църквата и да седи върху възвишението (катедрата), а не запрещава да учи чрез словото». Не може апостолът, който в същото послание (11:5) разрешава на жените харизматички да произнасят пророчество, т. е. назидателно слово при известни условия, да забранява благовестническата дейност на жената. Явно е, че забраната се отнася до богослужебната проповед и че св. ап. Павел смятал извън богослужебната просветна дейност на жената християнка особено полезна.

Като най-съответстваща на природата на жената апостолът считал областта на християнската добротворна любов. Евангелието трябвало да преобрази живота. Импулсиращата сила за това е била любовта. Нея св. ап. Павел поставя над всички духовни дарби. Душите на първите християни били възпламенени от тази любов. Мъже и жени се надпреварвали в добротворство. Видяхме с каква любов и самоотверженост много християнки подкрепяли св. ап. Павла и

съпътниците му. Църквата с оглед на социалните проблеми на времето намерила за целесъобразно да организира служението на християнската любов. На това служение наред с дяконите всецело се посвещават дяконисите и вдовиците. Желанието на св. ап. Павел да издигне института на дяконисите и вдовиците на голяма висота, като го узакони и здраво устрои, най-красноречиво говори, колко много той е държал за служението на жената в областта на християнската любов не само като доброволна пастирска помощница, но и като служебно задължена дякониса или вдовица.

Днес, хиляда и деветстотин години след смъртта на великия апостол на народите, трябва с радост да отбележим, че неговото разбиране за жената и служението ѝ в Църквата е станало разбиране на всички християни. Жената християнка с присъщата ѝ ревност и самоотверженост наред с мъжа мирянин по целия свят взема най-активно участие в църковния живот и много допринася за издигането му.